

Ю.А.Перегуда
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
місто Київ, Україна
Julia_pereguda@ukr.net

КЛАСТЕРНИЙ АНАЛІЗ ЯК СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ ВИЗНАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ НЕРІВНОСТІ НАСЕЛЕННЯ В РЕГІОНІ

Специфіка формування середнього класу проявляється в межах території в залежності від наукової позиції дослідника при оцінці явища, яке впливає на регіональний розвиток. Сучасні суспільно-географічні дослідження проблематики формування середнього класу мають одну ваду: вони надмірно тяжіють до економічних досліджень цієї ж сфери. Причина такої ситуації полягає в тому, що питання нерівності як такої наразі взагалі дуже популярне у науковій спільноті. Питання нерівності розглядається як соціальна проблема, як економічне явище, а також як процес, що має прямі політичні наслідки. В результаті досліджень, проведених саме з таких позицій, був отриманий значний доробок, який за своїм змістом суттєво доповнює суспільно-географічні дослідження.

В науковій праці Н.С. Гаєвської, С. І. Іщука, І.Г. Мельник вказано, що уявлення про рівень життя в суспільстві певної території змінюється з часом, а життєві блага, які можуть використовуватись як критерії для дослідження залежить від рівня життя населення конкретної територіальної одиниці [4, с. 59]. Формування середнього класу здійснюється неоднаково по території і на це впливає ряд факторів. Тому дослідження соціально-економічної нерівності населення в межах Київської області передбачає аналіз регіональних особливостей формування середнього класу.

Кластеризація регіонів по групах показників, що характеризують соціально-економічний розвиток, а основним завданням даного етапу є оцінка однорідності регіональних одиниць по досліджуваним ознакам. В якості методу ієрархічного об'єднання одиниць досліджуваної сукупності в кластери використовується метод Варда. Це обумовлюється тим, що цей метод дозволяє

отримати найбільш однорідні в статистичному контексті кластери [5]. Отже, при здійсненні кластерного аналізу в регіоні, на прикладі Київської області, беремо за основу ряд показників. Показники, що були використанні при дослідженні: кількість суб'єктів ЄДРПОУ; чисельність підприємців на 1000 населення; заробітна плата штатних працівників та чисельність штатних працівників, середня тривалість безробіття, чисельність безробітних на ринку праці, чисельність працевлаштованих на ринку праці, пропозиція та навантаження на 1 робоче місце [1;2;3]. Обсяг вибірки становив 9 показників, що є елементами статистичної звітності, що забезпечує базову основу розрахунків та дає змогу провести докладний аналіз, який є підґрунтям для подальших висновків (рис. 1).

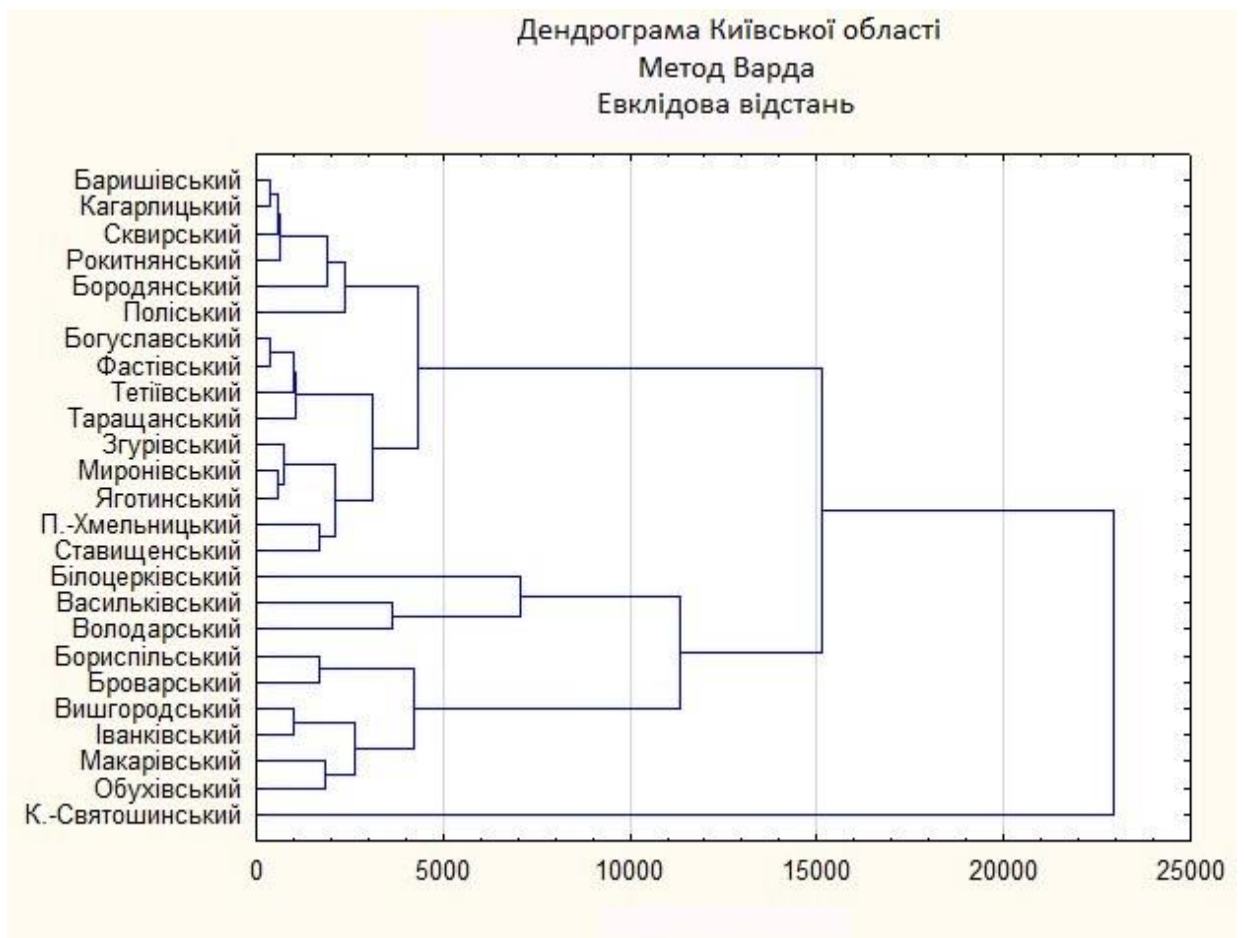

Рис. 1. Дендрограма Київської області за соціально-економічними показниками

Завдання кластерного аналізу це розбиття заданої вибірки об'єктів на підмножини, що називаються кластерами, так, щоб кожен кластер складався з схожих об'єктів, а об'єкти різних кластерів істотно відрізнялися. Згідно даного дослідження, кожен схожий об'єкт об'єднували в кластери за показниками розвитку області. У результаті проведеного кластерного аналізу виділено шість кластерів в межах Київської області за соціально-економічними показниками, що дозволяє визначити територіальну організацію формування середнього класу. Київська область: за подібністю адміністративних районів було виділено 7 груп:

А) Баришівський, Кагарлицький, Сквирський, Рокитнянський, Бородянський, Поліський;

Б) Богуславський, Фастівський, Тетіївський, Таращанський, Згурівський, Миронівський, Яготинський, Переяслав-Хмельницький, Ставищенський;

В) Білоцерківський;

Г) Васильківський, Володарський;

Д) Бориспільський, Броварський;

Е) Вишгородський, Іванківський, Макарівський, Обухівський;

Є) Києво-Святошинський.

Проведений аналіз підтвердив теоретичні припущення про залежність між групою соціально-економічних показників, про визначальну роль саме економічних чинників у формуванні регіональних особливостей поширення середнього класу населення. Оскільки просторово-часовий аналіз дозволив виділити кластери в регіоні з різними рівнями соціально-економічного розвитку.

Отже, за допомогою обґрунтованих дій направлених на поступовий процес вдосконалення регіональної політики можливо досягти ефективного ефекту в процесі врахування всіх соціально-економічних особливостей території. При дослідженні середнього класу суспільства необхідно враховувати фактори та показники, що дозволяють віднести осіб до середнього класу. Фактори об'єднані в групи, а саме економічні: розмір доходів, заробітна

плата, соціальні критерії: житловий фонд, професійний статус або посада, освіта та само ідентифікація. Дослідження основних показників показало, що існує тісна залежність між регіональними показниками, що характеризують рівень соціально – економічного розвитку регіону. На основі вищевикладеного можна зробити висновок, що неоднорідність середнього класу залежить від факторів соціально-економічного спрямування в поєднанні з економіко-політичними чинниками, а також від особливостей конкретної території.

Список літератури

1. Головне управління статистики у Київській області// [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://kievobl.ukrstat.gov.ua>
2. Головне управління статистики у Чернігівській області// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.chernigivstat.gov.ua/>
3. Головне управління статистики Житомирської області[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zt.ukrstat.gov.ua/>
4. Іщук С.І., Гаєвська Н.С., Мельник І.Г. Бідність як соціально- економічна категорія й об'єкт дослідження суспільної географії / Іщук С.І., Гаєвська Н.С., Мельник І.Г // Економічна та соціальна географія: Наук. зб. – К.: КНУ, 2011. – Вип.. 62. – С. 56-64.
5. Юсупов Р.М. О концептуальных основах региональной информационной политики / Р.М. Юсупов, В.П. Заболотский, В.Б. Наумов и др. // Информационные ресурсы России. — 2007. — №5. — С. 42—50.